

Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

МАТЕРІАЛИ

IV Всеукраїнської науково-практичної on-line-конференції
(Суми, 21–22 листопада 2019 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2019

3. Швайко М. Л. Особливості грошово-кредитної політики України в сучасних умовах. *Соціальна економіка*. 2016. № 1. С. 82-86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/se_2016_1_12 (дата звернення: 20.09.2019).

4. Швайко М.Л. Сучасні тенденції грошово-кредитної політики України. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Серія «Економічна». 2017. Випуск 92. С. 32–40.

УДК 336.1

Кононенко Сергій Вікторович,

студент

Сумський державний університет, м. Суми

Науковий керівник:

Мордань Євгенія Юріївна,

к.е.н., ст. викладач

Сумський державний університет, м. Суми

БЮДЖЕТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ М. СУМИ

Однією з ключових проблем соціально-економічного розвитку територій в Україні є слабкий ступінь розвитку місцевого самоврядування, що має під собою об'єктивну причину – недостатній рівень бюджетного фінансування потреб територіальної громади. Основною метою функціонування місцевого самоврядування є повноцінне забезпечення потреб мешканців території у поєднанні з державними цілями. Повноцінне, стійке і динамічне функціонування громади на умовах соціально-економічного розвитку має бути забезпечене співвідносним рівнем фінансового забезпечення. Саме тому в сучасних динамічних умовах реформування місцевого самоврядування особливої актуальності набувають дослідження в сфері визначення достатнього обсягу фінансових ресурсів для стійкого і швидкого зростання рівня соціально-

економічного розвитку громади.

Тематикою дослідження фінансового забезпечення на місцевому рівні займалися Бікадорова Н. О. [1], Косаревич Н. Б. [2], Ольшанський О. В. [3] та інші науковці, що свідчить про актуальність цієї проблематики. В якості об'єкта дослідження було обрано бюджет м. Суми, як найбільш фінансово забезпеченого центру регіону. Обраним періодом дослідження стали 2016-2018 роки, оскільки це період активного впровадження результатів реформи фінансової децентралізації. В якості бази порівняння ступеня бюджетного забезпечення соціально-економічного розвитку міста було обрано власні доходи міста та трансфертні надходження з бюджетів інших рівнів, оскільки це надасть підстав для висновків стосовно зміни ступеня самостійності місцевого бюджету. Результати узагальнення відібраних показників на основі бюджетної звітності [4] відображені в таблиці 1.

Таблиця 1. – Джерела доходів бюджету м. Суми за 2016-2018 рр., тис. грн.

Показник	Рік			% зміни 2018 до 2016
	2016	2017	2018	
Власні доходи	1135825,5	1458743,0	1717315,4	51,2
Офіційні трансферти	1219285,0	1413329,8	1644463,3	34,9

Виходячи з проаналізованої структури офіційних трансфертів до міського бюджету, можна визначити пріоритетні сфери фінансування, що мають недостатній рівень фінансування на місцевому рівні: соціальна сфера, освіта, медицина, соціально-економічний розвиток та шляхове господарство. Відзначимо, що найбільшу частку в структурі трансфертів на місцевому рівні у 2018 році займають субвенції соціального характеру – 60,4% (993,2 млн. грн.). Основне призначення даного цільового трансферту з державного бюджету – фінансування житлових субсидій населенню, соціальне забезпечення вразливим категоріям населення.

Приблизно рівними за пріоритетністю та розмірами державної підтримки

є галузі освіти та охорони здоров'я. За 2018 рік частка витрат на освіту склала – 15,9% (278,2 млн. грн.). Основною метою освітньої субвенції для міського бюджету є фінансування діяльності освітніх установ, модернізація та оновлення матеріально-технічної бази закладів освіти, фінансування програми «Нова українська школа», інше. Трансферти на медицину в загальному обсязі трансфертів до бюджету м. Суми становили 261,6 млн. грн., а основне цільове призначення даної групи трансфертів за бюджетною класифікацією є фінансування закладів охорони здоров'я. Субвенція соціально-економічного призначення в структурі офіційних трансфертів займає значно меншу частину (3,18%), ніж попередньо оглянуті, та використовується переважно на фінансування місцевих ініціатив направлених на підвищення соціально-економічного потенціалу території міста.

Якщо ж розглядати структуру власних доходів місцевої громади, то їх формування відбувається переважно за рахунок коштів від податку та збору на доходи фізичних осіб, зокрема за 2018 рік дане ресурсне надходження до місцевого бюджету склало 1043 млн. грн., а це 64,6% від загального фонду бюджету. Якщо ж розглядати власні доходи бюджету в поєднанні з трансфертними джерелами, то податок та збір на доходи фізичних осіб займає 31% від загальної суми бюджету. Другою за розміром часткою власних доходів бюджету м. Суми є місцеві податки та збори (22,7% власних надходжень), що в основі своїй формуються з двох джерел: єдиного податку (185 млн. грн.) та земельного податку (171 млн. грн.). Також децентралізаційна реформа зміцнила місцеву фінансову базу за рахунок передання на її рівень внутрішніх податків та товари та послуги, а саме акцизних податків на пальне та підакцизні товари (137 млн. грн.). Тобто загалом джерела формування бюджетного забезпечення потреб соціально-економічного розвитку м. Суми наперед визначені, що з однієї сторони є запорукою стабільності, а з іншого накладає певні обмеження на маневрування. Перспективним напрямком для м. Суми є розширення поки незначних за абсолютним розміром джерел доходів, що пов'язані з платою за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів, платою за надання

адміністративних послуг, власних надходжень бюджетних установ та інше.

Аналіз загальних тенденцій бюджетного забезпечення соціально-економічного розвитку бюджету м. Суми дає підстави виділити декілька моментів. По-перше, співвідношення власних доходів та офіційних трансфертів в місцевому бюджеті навіть після початку впровадження децентралізації залишається рівним. По-друге, пріоритетними напрямками соціально-економічного розвитку залишаються сфери освіти та охорони здоров'я. По-третє, власні надходження громади формуються в основі своїй за рахунок податку на доходи фізичних осіб та місцевих податків. Подальше реформування місцевого самоврядування має бути зосереджене на покращенні фінансової складової формування бюджету, що безперечно відобразиться на покращенні стану соціально-економічного розвитку громади м. Суми.

Список використаних джерел

1. Бікадорова Н. О. Фінансова децентралізація місцевого самоврядування / Н. О. Бікадорова // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 2. – С. 145–150.

2. Косаревич Н. Б. Фінансове забезпечення територіальних громад у системі міжбюджетних відносин (на прикладі Івано-Франківської області) : автореф. дис. канд. екон. наук спец 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит / Н. Б. Косаревич ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К. : [Б. В.], 2012. – 19 с.

3. Ольшанський О. В. Фінансове забезпечення розвитку територіальних громад / О. В. Ольшанський // Публічне управління: теорія та практика. – 2012. – № 2. – С. 111–115.

4. Звітність про виконання бюджету м. Суми [Електронний ресурс]: . – Режим доступу: <https://smr.gov.ua/uk/dokumenty/miskij-byudzhet.html>